

Verkondiging 24 december, kerstnachtdienst

Lezingen: Jesaja 8:23b – 9:6, Lucas 1:20

ds. Florisca van Willegen-Kerkvliet

Gemeente van Christus, lieve mensen,

Kerst, volgens een bekend kerstliedje is het *'the most wonderful time of the year'* - de prachtigste tijd van het jaar. Inderdaad is het een feest van sfeer en gezelligheid, van versierde en verlichte huizen en straten, van vrolijke en bekende liedjes en van samenzijn met vrienden en familie. Even de gordijnen dicht, kaarsjes aan, lekker eten op tafel en de wereld even op een afstand.

Ook wij als kerk doen mee in de sfeer en gezelligheid. We hebben de kerkzaal sfeervol versierd, en we zijn samen gekomen voor een verhaal met een warme boodschap, waarbij we hopen dat u ook geniet van de mooie muziek en de bekende liederen.

En dat mag allemaal. Kerst mag ook gaan om de saamhorigheid en de gezelligheid, om het doorbrengen van *quality time* met hen die ons lief zijn. Maar als we goed geluisterd hebben naar de lezingen, dan is kerst óók meer dan dat. Dan is de boodschap van Kerst een andere dan alleen maar een warm of gezellig gevoel. Dan kan de wereld niet even een paar dagen op afstand blijven, maar komt die wereld juist ten volle in beeld.

Dat begint al in de eerste lezing: de profeet Jesaja schreef zijn woorden tegen de achtergrond van oorlog en onderdrukkers, van zijn land en volk als speelbal van de wereldpolitiek van zijn tijd. Een wereld waar lijden, onrecht en onderdrukking aan de orde van de dag zijn, omdat de mensen zijn overgeleverd aan de grillen van politieke leiders die zich laten leiden door eerzucht of eigen winstbejag, of die het op een akkoord gooien met regimes die hun volk onderdrukken.

Een wereld die niet werkelijk verschilt van de wereld waarin Lucas zijn evangelie schrijft. In zijn evangelie schrijft hij over een eenvoudige man en een hoogzwangere vrouw die op reis moeten, omdat een keizer dat bedacht heeft. Een wereld die ook niet werkelijk verschilt van de wereld van vandaag. Want nog steeds stampen er soldatenlaarzen in het land van Zebulon en Naftali – het huidige Syrië, Gaza, de Westelijke Jordaanoever, en op zoveel plekken meer. *'Een volk dat ronddooit in duisternis'* - het kost ons weinig moeite om daar mensen bij te bedenken voor wie dat geldt, om die duisternis te zien in deze wereld voor zoveel volken, zoveel groepen, zoveel mensen.

Nog steeds worden er kinderen geboren voor wie geen plaats lijkt te zijn. En nog steeds zijn er mensen op drift van de ene naar de andere plek. En te vaak: nergens plaats. Nog steeds gaat het om het hebben van juiste papieren, om je laten registreren en inschrijven. En dat dat ergens anders had moeten gebeuren: aan de buitengrenzen van Europa, op de eerste plek van aankomst bijvoorbeeld. Op de arbeidsmarkt, in de zorg en in het onderwijs lijkt het

al niet anders: procedures en protocollen gaan boven aandacht, inleving en medemenselijkheid.

Het gevoel of het idee te hebben mee te moeten bewegen op een stroom waar je geen vat op hebt is dus van alle tijden en plaatsen. Ook wij kunnen ons soms machteloos voelen over politieke of culturele bewegingen van onze tijd, waar we als individu geen invloed op lijken te hebben. Problemen van wereldformaat bijvoorbeeld, waarbij je als enkeling overweldigd voelt en niet weet waar je beginnen moet: voedseltekorten en burgeroorlogen in landen ver bij ons vandaan, de klimaatproblematiek. Maar ook regeringsbeleid of veranderde maatschappelijke normen kunnen zorgen voor omstandigheden waar we ongevraagd in terecht komen en waarin we als individu niet veel aan lijken kunnen te doen. Hooguit kunnen we, waar mogelijk, in onze persoonlijke leefomgeving onze invloed uit oefenen.

Dat brengt ons bij het verhaal van Lucas. Het decor waarin hij zijn verhaal neerzet is dat van de macht van de wereld, dat van keizer Augustus en van Quirinius die het bewind voerde over Syrië. Keizer Augustus, de machtigste man van het Romeinse rijk heeft met een bevel 'de hele wereld' in beweging gezet. Ieder moet terug naar de plaats waar hij vandaan komt om zich in te laten schrijven. Een bureaucratische onderneming van jewelste. Maar het levert wel wat op: een overzicht van alle inwoners en een inschatting van de belasting die ontvangen kan worden. Dat de gewone burger er ongemak van ondervindt is niet zo van belang. Dat een jong, hoogzwanger stel, op reis moet en maar moet afwachten of zij een geschikte plek vinden om het kind geboren te laten worden is niet van belang. Zij zijn maar een naam of een nummer op een lijst.

Maar tegen die grote beweging, die geschiedenis op dat grote wereldtoneel, horen we een klein verhaal, een kleine geschiedenis over een onbeduidend eenvoudig stel dat afreist naar Bethlehem: een klein onbeduidend stadje in Judea. Het kerstverhaal keert onze blik om, niet naar het centrum van de macht, maar naar het gewone eenvoudige leven. Daar waar plek is voor iedereen.

De mensen aan de onderkant van de samenleving, een stel ongeschoren, onbeduidende herders uit het veld, komen als eerste op kraambezoek bij het koningskind dat daar in Bethlehem geboren wordt. Zij zijn het die Jozef en Maria vertellen wat de engelen hun zongen: 'dit kind is de redder waar het hele volk op wacht, de gezalfde, de Messias!' Zijn komst kondigt vrede aan en welbehagen voor de mensen op aarde.

Een grotere tegenstelling tussen het kind en de keizer is haast niet denkbaar.

Geen paleis, maar een voederbak. Het is niet de keizerlijke wereldmacht, niet dat grote Romeinse rijk dat gericht is op expansie door macht, dat voor vrede zal zorgen. Maar het is de zachte boodschap van dit goddelijke kind dat met zijn komst een nieuw rijk aankondigt, een nieuwe wereldorde, één waar vrede zal zijn en welzijn, voor iedereen.

'Het volk dat in duisternis ronddoelt, ziet een schitterend licht.' Het licht, de boodschap van hoop en vrede, is niet daar te vinden waar je het misschien zou verwachten. God openbaart zich niet in de grote machten, maar in dat pasgeboren kind, kwetsbaar en klein. Wil je weten waar God zich in deze wereld laat vinden: kijk dan niet omhoog, maar omlaag.

Kerst is de geboorte van het licht in onze wereld en dan niet in de anonieme grote en onpersoonlijke wereld. God wordt geboren als een licht in ónze duisternis, als een verrassing in ónze persoonlijke wereld, ín ons mensen, in onze hoofden en harten. Daar waar ook Maria alles bewaart wat over haar kind gezegd wordt.

Met Kerst, verkleint het grootste en belangrijkste in ons universum, het heel en al, God – of hoe je het ook maar noemen wilt - zich tot een baby in een voederbak. Kerst vieren vraagt ook lef: om het ultieme, het grootste en het belangrijkste, het heilige in je leven, niet te zoeken in geld of goed, niet in succes en aanzien, maar in het kleine en het kwetsbare dat recht voor je neus ligt. In datgene waar de wereld die maar doorgaat zo makkelijk overheen kijkt, maar datgene waar jouw handen voor kunnen zorgen.

De ontmoeting met dat kind heeft diepe indruk gemaakt op de herders. Zij kunnen niet anders dan in beweging komen en aan ieder die het maar horen wil vertellen ze wat ze hebben meegemaakt. Zij die het licht gezien hebben in de nacht, worden zelf ook dragers van dat licht. Allen die het horen zijn verwonderd. De getuigenissen die ons doen verwonderen en hopen komen niet altijd van de gevestigde orde, van onze leiders, maar juist van onderaf. Het begint bij ons mensen zelf.

Op wereldschaal stelt een enkele daad of een enkel woord misschien nog niet veel voor, maar voor deze ene mens, of die kleine groep, kan het juist alles uitmaken. Het verschil tussen licht of donker. Eén klein vlammetje van liefde en licht is maar nodig en verdrijft al het duister, hoe groot en zwart ook.

Lucas ontkent de wereld niet, ontkent ook de duisternis niet die ons leven kan bevangen. Maar tegen die duisternis in zegt hij dat het onmogelijke mogelijk is geworden: dat er hoop geboren is en nieuwe toekomst. Het is mogelijk om deze wereld te veranderen, ook al lijkt onze macht zo klein. Maar het verhaal van kerst wijs ons een weg. En waar wij die weg bewandelen zal vrede ontstaan, vinden mensen gerechtigheid, zullen liefde en barmhartigheid zicht als een vlam verspreiden. Een wereld andersom waarin we betrokken zijn op elkaars welzijn, elkaar dragen.

Kerst is het feest van toekomst: er is met de komst van Christus wel degelijk iets veranderd. En die verandering begint elk jaar opnieuw. Die verandering begint bij gewone mensen, mensen zoals jij en ik. Mensen die om zich heen de boodschap laten klinken: er is hoop, er is toekomst. En wij zijn bereid dat voor elkaar te zijn.

Amen.